Bir sahte peygamberlik öyküsü

Nâsırlaşmanın Anatomisi

Bir Umudun Despotluğa Dönüşmesi Üzerine

Bazı tarihi şahsiyetlerin dünya sahnesinde oynadığı rolü zaman zaman yanlış okunabiliyor. Cemal Abdülnâsır da bir suikast girişiminin ardından yıldızı "parlatılan" kurtarıcı rolünü iyi oynayan liderler arasındaydı.

ENİS BEHİÇ

Cemal Abdülnâsır, 18 Ocak 1918'de İskenderiye yakınlarındaki Beni Mur köyünde dünyaya gelmişti. Babası küçük bir posta memuruydu; ailenin Mısır'ın yoksul taşra dokusundan gelen kökü, Nâsır'ı bir kurtarıcı söylemi kurmaya hazırlayan en güçlü zemin oldu. Çocukluğundan itibaren milliyetçi broşürler okumuş, öğrenci gösterilerine katılmış, silah altına alındıktan sonra 1948 Filistin Savaşı'nda Mısır ordusunun cephedeki çöküşüne bizzat tanıklık etmişti. Gördüğü yenilgi ona tek bir gerçeği öğretti: bu ülkeyi değiştirecek olan, saraylardaki muktedirler değil, kendisi gibilerdi.

"Hür Subaylar" Örgütü

Geleceğin Mısır devlet başkanı Enver Sedat, 1940'lı yılların başında gizli *"Hür Subaylar"* örgütünün aktif bir üyesiydi. Abdülnâsır ise bu yapının en kararlı ismi olarak öne çıktı. 23 Temmuz 1952'de gerçekleştirilen darbeyle Kral Faruk tahttan indirildi ve onlarca yıllık monarşi fiilen sona erdi. İktidarın ilk sahibi görünürde General Muhammed Necib'di ancak gerçek güç, arka planda örgütü yönlendiren Abdülnâsır'ın elindeydi.

Başkan Necib ile Abdülnâsır arasında kısa sürede görüş ayrılıkları belirdi. Necib'in İhvan-ı Müslimin'e fazla yakın olduğu düşünülüyordu. Kasım 1954'te Necib görevden alındı ve on sekiz yıl boyunca sürecek bir ev hapsine mahkûm edildi. Abdülnâsır, cumhurbaşkanlığı görevlerini devraldı.

İhvan ile Balayı Kısa Sürdü

1928'de Hasan el-Benna tarafından İsmailiye'de kurulan İhvan-ı Müslimin, 1952 darbesine önemli bir destek vermişti. Hür Subaylar'ın üyeleri, Abdülnâsır ve Sedat da dahil olmak üzere, 1940'lardan bu yana İhvan ile yakın ilişkiler içindeydi; bazıları cemiyetin fiili üyesiydiler. İhvan üyeleri Filistin'de subayların yanında savaşmış, devrimden önceki yıl Süveyş Kanalı bölgesinde Britanyalılara karşı silahlı operasyonlarda birlikte hareket etmişti. Devrim sonrasında bu ilişki başlangıçta iyi geçti ancak çok geçmeden bozulmaya başladı. Ordunun siyasi iktidarı paylaşmayı reddetmesi ile İhvan'ın anayasaya İslam hukukunu yerleştirme ısrarı, kırılmanın ardındaki iki temel nedendir.

Abdülnâsır'ın sonradan yaptığı bir konuşmada aktardığına göre, İhvan'ın rehberiyle bizzat görüşmüştü. İhvan lideri, Mısır kadınlarının başlarını örtmelerini zorunlu kılmasını ve sinemaları kapatmasını talep etmişti. Abdülnâsır'ın yanıtı sert oldu:

"Siz kendi kızınızın tıp fakültesinde başı açık okumasına engel olamıyorsunuz. Peki on milyon kadına nasıl örtünme zorunluluğu getireceksiniz?"

Bu gerilim, her iki tarafın da karşılıklı suçlamalar savurduğu açık bir çatışmaya dönüştü.

Manşiye Meydanı'nda Atılan Kurşunlar

26 Ekim 1954'te Mahmoud Abdel-Latif adlı genç bir

Foto: Alamy.com

